

8. Московкин В. Семен Кузнец и его университетское окружение в Харькове / В. Московкин // Бизнес Информ. – 2002. – № 7/8. – С. 85–90.
9. Московкин В. Семен Кузнец: его профессиональное окружение в Харькове и первая научная работа / В. Московкин // Бизнес Информ. – 2002. – № 9/10. – С. 83–85.
10. Московкин В. М. Две загадки Семена Кузнеця, связанные с его харьковским периодом / В. М. Московкин // Культурна спадщина Слобожанщини. Історія, краєзнавство та генеалогія : зб. наук.-поп. статей. – Х. : Курсор, 2011. – Вип. 25. – 330 с.
11. Московкин В. М. Неизвестный Семен Кузнец: учеба в Харькове / В. М. Московкин // Universitates. – 2010. – № 1. – С. 52–65.
12. Московкин В. Неизвестный Семен Кузнец. Переписка с родственниками и архивно-исторические изыскания / В. Московкин // Дайджест Е. – 2010. – № 4 (129).
13. Кузнец С. Денежная заработная плата рабочих и служащих фабрично-заводской промышленности г. Харькова в 1920 году / С. Кузнец // Материалы по статистике труда на Украине / под ред. зав. отд. статистики И. Н. Дубинской. – 1921. – Вып. 2-й. – С. 53–64.
14. Шудрик І. О. Першість харків'ян у гуманітарних науках / І. О. Шудрик // Вісник НТУ «ХПІ». Сер. Історія науки і техніки. – 2012. – № 42 (948). – 204 с.
15. Шудрик І. О. Життєвий та творчий шлях лауреата Нобелівської премії Саймона Кузнеця / І. О. Шудрик // Вісник університету харчування та торгівлі. – 2013. – № 1–2.

Отримано 01.02.2013. ХДУХТ, Харків.

© І.О. Шудрик, 2013.

УДК 027.7:021

Л.Д. Льовщина, директор наукової бібліотеки

Л.Г. Бакуменко, заст. директора наукової бібліотеки

ВПЛИВ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ХАРКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ НА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ ВИСОКОРОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Розглянуто питання впливу культурно-просвітницької роботи наукової бібліотеки ХДУХТ на формування моральних якостей високорозвиненої особистості, сприяння загальнокультурному розвитку особистості, формуванню її творчого мислення, різнобічних інтересів і постійних прагнень та дієвої конкурентоспроможності.

Рассмотрены вопросы влияния культурно-просветительской работы научной библиотеки ХГУПТ на формирование нравственных качеств высокообразованной личности, содействия общекультурному развитию личности, формированию ее творческого мышления, разносторонних интересов и постоянных стремлений и действенной конкурентоспособности.

The question of the influence of cultural work of the scientific library HDUHT the formation of highly personal moral qualities, to promote general cultural development of the personality, the formation of creative thinking, diverse interests and aspirations of permanent and effective competitiveness.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні в умовах інтеграції бібліотеки до світового та європейського співтовариства, в умовах формування єдиного соціокультурного середовища, в якому людина розглядається як особистість, набуває актуальності питання розвитку її моральної та духовної культури. На сучасному етапі модернізації навчально-виховного процесу у вищій школі, стратегічним завданням якого є досягнення високої якості освіти, реалізувати це завдання неможливо без удосконалення особистісних ціннісних орієнтирів, то ж зростає значимість виховання. Нова модель виховної системи орієнтована на особистість і не лише на формування високих професійних якостей майбутніх фахівців, а й на виховання повноцінних самодостатніх громадян України; її сенсом є сприяння загальнокультурного розвитку особистості, формування її творчого мислення, різнобічних інтересів і постійних прагнень та, нарешті, дієвої конкурентоспроможності. Бібліотека сьогодні – це реальний інтегратор змін, єдність інформаційно-бібліотечних ресурсів і освітнього та культурно-виховного процесу.

Мета та завдання статті. Мета статті – розкрити зміст роботи наукової бібліотеки ХДУХТ зі студентською молоддю як інформаційно-освітнього та культурно-виховного центру на сучасному етапі. Це потребує вирішення таких завдань: визначити пріоритетні форми і методи культурно-виховної роботи бібліотеки; показати важливість культурно-виховного напряму роботи бібліотеки у процесі взаємодії з користувачами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Культурно-просвітницька діяльність посідає одне з пріоритетних напрямів у роботі наукової бібліотеки Харківського державного університету харчування та торгівлі. Своєю сутністю вона покликана якісно впливати на формування світогляду молодої людини, на ціннісні орієнтири особистості на основі установлених, перевірених досвідом традицій виховання і прогресивних педагогічних надбань. Бібліотека прагне створити у ВНЗ цілісну систему змісту, форм та методів виховання, формування базової культури особистості, вона координує

цю роботу з кафедрами університету. У бібліотеці за напрямом культурно-просвітницької роботи зі студентами проводяться різноманітні заходи: літературно-музичні вечори, зустрічі з цікавими людьми, виховні години, вечори пам'яті, огляди, красназвччі вітальні, книжкові виставки, відкриті перегляди літератури, лекції, бесіди, презентації книг тощо. Основними напрямами цих заходів є забезпечення толерантної поведінки студента у соціальному середовищі, дієвої пошани і любові до своєї родини, нації, держави, мови.

Серед таких заходів популярність у бібліотеці здобули: презентація роману М. Шолохова «Тихий Дон» до сторіччя письменника (оригінальне видання Міжнародного Шолоховського комітету); *просвітницькі заходи*: «День чаю», «День кави»; *красназвчча вітальня* «Мій Харків», *година пам'яті* «Славетна харків'янка Л.М. Гурченко», *зустрічі з цікавими людьми*: зокрема, з Президентом жіночої організації Харківщини Л.М. Чуб, з директором Харківського планетарію Галиною Железняк, з поетом і бардом Ігорем Березюком, з відомою поетесою та флористом Харківщини Ліною П'ятак та іншими українськими поетами Харківщини; *тематичні лекції-бесіди у студентських групах*: «Історія свята 8 Березня, чи Ще раз про кохання», «Духовні ідеали і цілі студентської молоді», «Соціальна справедливість – запорука стабільності та розвитку», «Бережіть храм своєї душі», «Герої Крут», «Сила волі Людини, або тобі, щасливий першокурснику!», «Перший крок до пізнання історії української культури», «З поля честі не відступила» (до 140-річчя від дня народження Лесі Українки), «Неахілесова п'ята, або чого може досягти Людина», «М'ясні напівфабрикати в тістовій оболонці»; *свято* до Дня бібліотек, «*Новорічна казка*» (свято для дітей співробітників університету) тощо.

Бібліотека активно пропагує здоровий спосіб життя. Цьому було присвячено *виховний захід* «Тютюн на лаві підсудних» (театралізоване дійство), проведений у студентських групах, який викликав зацікавленість серед студентів та викладачів-кураторів груп. Формування здорової нації є одним із найважливіших питань та проблем сьогодення і завдання бібліотеки – донести до молоді заклик: «Ваше здоров'я – у ваших руках».

Із метою національного виховання, набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, формування у молоді особистісних рис громадянина України, формування почуття патріотизму і національної гідності, естетичних поглядів та смаків, що ґрунтуються на українських народних традиціях, звичаях і великій повазі до своєї країни, проводяться презентації книг (презентації монографій

«Наталівка – перлина Слобожанщини» та «Історія філософської думки в Слобідській Україні» кандидата філософських наук професора кафедри суспільних та гуманітарних дисциплін І.О. Шудрика); лекції-бесіди «20 років малому Державному гербові України», «Створення театру «Березиль» у Харкові» (до 125-річчя від дня народження Л. Курбаса) тощо. До 67-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні бібліотекою у музеї ХДУХТ організована виставка «День Перемоги», де були представлені документальні матеріали з Обласного історичного музею, знахідки пошукових загонів Харківщини, окремі зразки зброї, військові нагороди.

Ми не завжди собі уявляємо те, яке багатство має кожен із нас, його ми не помічаємо, не цінуємо, але без нього ми не можемо називатися українцями – це наша рідна мова. Тож наша мета – формувати у молоді розуміння того, що українська мова – наш скарб, без якого не може існувати ні народ, ні Україна як держава, розширювати знання про красу і багатство української мови, пробудити почуття національної гідності, виховувати любов до рідної мови, рідного краю, його традицій, почуття поваги до свого, українського, бажання розмовляти рідною мовою. Із цією метою бібліотека провела цикл лекцій-бесід «Мова рідна, ти душа народу і культури рідної краса» (до Дня української писемності і мови).

Формування особистості неможливе без знання історії свого народу. Бібліотекою було проведено цикл лекцій-диспутів історичної тематики: «Від Чорнобилю – до Фокусіми» (до 26-ї річниці Чорнобильської трагедії); «Герої Крут. Ваше ставлення до них», «Дробицький Яр... Це забувати не можна!» (до 67-ї річниці Великої Перемоги) та ін.

У бібліотеці шанують християнські звичаї, традиції, християнських святих, які навчають молоде покоління з любов'ю ставитись до ближнього, поважати старших і дотримуватись правил християнської моралі. У цьому напрямі культурно-виховної діяльності проведено низку заходів, серед яких: *свято* «Масляниця у бібліотеці» з дегустацією млинців, *свято* Великодня з дегустацією куличів власного приготування, лекції-бесіди до свята Миколая Чудотворця.

Вимоги часу змушують шукати нових форм роботи, вносити зміни у традиційну роботу бібліотеки, у тому числі за напрямом культурно-просвітницької діяльності. Ці форми пов'язані з активним використанням комп'ютерних технологій.

Популярності набувають інтерактивні форми культурно-просвітницької діяльності, розміщені на веб-сторінці та інформаційному блозі бібліотеки, а саме: *віртуальні виставки та виставки-презентації*: «Наукові праці ректора Харківського державного університету харчування та торгівлі О.І. Черевка»,

«Індустрія гостинності та туризму», «Великдень. Святкова страва – Пасха», «Наші досягнення», «Ресторанна та барна справа», «Чолом Сократ, дитина серцем» (до 290-річчя від дня народження Г.С. Сковороди), «Всесвітній день книги та авторського права»; статті у рубриці «Цікаві факти»: «Лунная кулінарія», «Історія виникнення посуду», «Історія питання на Русі», «Краткая кулінарная історія людства», «Христос Воскрес».

Поряд із новітніми формами культурно-просвітницької роботи незмінною та дієвою залишається форма популяризації книги за допомогою книжкової виставки. Бібліотекарі організують *тематичні виставки літератури*: «До Дня пам'яті жертв голодомору 1932-1933 рр.», «Чорнобиль. Екологічна криза», «Не згасне подвиг у віках» (до 67-ї річниці Великої Перемоги), «Театри рідного Харкова» (до Дня театру), «Наше щастя – це наші діти!» (до Дня захисту дітей) та ін.; *виставки на допомогу навчальному процесу*: «День Соборності України», «Еволюція індустрії гостинності», «Податкова політика», «Використання ферментів у хлібопеченні», «Заморожування продуктів рослинного походження», «Безпека харчової сировини і продуктів» тощо.

Кожного року відзначаються літературні ювілеї. Бібліотека експонує виставки, присвячені ювілеям відомих письменників, поетів, проводить масові заходи, розповідаючи про їх життя та творчість. Під час заходів робиться все можливе, щоб зацікавити користувачів, привернути їх увагу до творчості того чи іншого літератора, викликати бажання у користувачів звернутися до творів та прочитати їх. Серед них: «З поля честі не відступила» (до 140-річчя від дня народження Лесі Українки), «У Петербурзі він був українцем» (до 200-річчя від дня народження Є.П. Гребінки), «Йшов Лесь Курбас, а за ним йшла нова доба» (до 125-річчя від дня народження Л. Курбаса), «Зачарований людською красою» (до 100-річчя від дня народження М.П. Стельмаха), «Чарівник поетичного слова» (до 100-річчя від дня народження А.С. Малишка), «Апостол духовності» (до 200-річчя від дня народження Г.С. Сковороди) та ін.

Наш університет багатий на талановиту молодь, талановитих співробітників. Завдання бібліотеки – рекламувати та подати на розгляд їх праці серед університетської спільноти. Тож у бібліотеці проводяться *фотовиставки в авторському оформленні*, серед них: «Осінь у Лідному», «Улюблені місця відпочинку Криму» (автор – бібліотекар З.П. Тютенко), «Подорож історичними місцями Харківщини», «На батьківщині великого земляка Репіна».

Для університету та бібліотеки 2012 рік ювілейний. Із такої нагоди в бібліотеці організовано цикл виставок «ХДУХТ має таланти». Першою стала експонована виставка «Фантазії полет и рук твореньє»,

де були представлені авторські роботи (плетіння із бісеру) студентки 1-го курсу гр. ХТ-42 Шевченко Олени. Виставка супроводжувалась демонстрацією слайдів тих виробів, які не були презентовані на цьому заході, гарною музикою і невеликою лекцією «Бережіть храм своєї душі». Виставку відвідали студенти та викладачі університету. Матеріали виставки оформлені в електронному вигляді у формі віртуальної виставки, викладені на інформаційному блозі бібліотеки.

Наука значною мірою впливає на рівень розвитку особистості, формує інтелектуальний потенціал нації. Харківський державний університет харчування та торгівлі є науково-дослідним центром, на базі якого проводяться міжнародні наукові та науково-практичні конференції, бібліотека в таких заходах бере безпосередню участь шляхом інформаційного забезпечення, організації книжкових виставок та бібліографічних оглядів літератури, серед них, зокрема: «Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців», «Облік, аудит, фінанси: сучасні проблеми теорії, практики», «Світові та національні проблеми менеджменту сфери послуг» тощо.

Висновки. Наукова бібліотека університету відіграє важливу роль у формуванні духовного становлення особистості, формує світогляд студентської молоді, виховує майбутню національну еліту в дусі патріотизму і любові до рідної землі. Бібліотека є центром естетичного виховання, організатором і координатором процесів, що відбуваються у ХДУХТ та спрямовані на залучення студентів до скарбів української та світової культури, на самовдосконалення і всебічний гармонійний розвиток особистості.

Отримано 01.02.2013. ХДУХТ, Харків.
© Л.Д. Льовшина, Л.Г. Бакуменко, 2013.